

EEN DOTREIS

door

JAAP KROONENBURG

F. BEMMEL

Op een stoel naast de smalle bedsteê waarin Dirk Verheul te slapen ligt, tikt de wekker luid en haastig. Eensklaps gaat-ie te keer met ratelend geluid. Een slaperig gezicht komt boven de dekens uit en een lome hand tast naar de stoel om de wekker stil te zetten. Het is nog vroeg. In de huiskamer roept de klok vijfmaal „koekoek”. Traag en geeuwend rijst Dirk overeind. Hij strijkt door z'n verwarde haren, geeuwt nog een paar maal, slaat z'n benen „buiten boord” en mompelt: „Wat binnik eigenlijk stom om op Zundug zo vroeg op te staan.” Hij trekt z'n kousen aan, bindt de banden van z'n onderbroek vast en begint opnieuw te gapen.

„Asset nou maar uit is!” broemt hij in zichzelf. Dan stopt hij z'n pijp, steekt een lucifer aan, en begint te roken. Zo... nou kwam-ie weer bij. Een pijp tabak maakt een mens eerst goed wakker.

In een ommezien was hij nu gekleed en reisvaardig. 't Geweer hing hij over de schouder en riep dan door een kier van de kamerdeur: „k Gaan hoor!”

„Goed zeun,” gaf een zwakke stem van achter roodgebloemde bedgordijnen terug. In de toon

waarop die twee woorden werden uitgezegd, lag heel de toegeeflijkheid van de zwakke liefhebbende moeder.

Dirk voelde dat en even deed het hem zeer. Zijn moeder zei „goed”, omdat het tóch niets gaf, wat ze zei. Maar hij verzette zich tegen die gedachte. Hij was nou eenmaal geen kind meer!

Buiten gekomen liet hij de hond uit de schuur, die uitgelaten-blij tegen zijn baas opsprong. Hij streelde het dier over de kop en zei op luchthartige toon: „Ja jonge... we gane dur same op uit... jij wete toch niet offet Zaterdag of Zundug is... maar goed ook!... aars had je meskien ook nog bezware.”

Hij liep de grintweg af, tussen de wilgen door. In het land over de sloot riep een eenzame vogel telkens angstig „kié... wiet”.

Het dorp lag nog rustig te slapen, toen hij door de stille straten ging, die leeg en verlaten te wachten lagen. Luid klonk de klank van zijn klepperende klompen. Het veel te ruime bandje dat de kapotte klomp bijeen moest houden, werkte daar toe mee.

Maar het deerde den wandelaar niet. Iedereen mocht weten dat

Dirk Verheul daar ging, tot de veldwachter toe! Hij had een acte, niemand kon hem dus wat maken.

De dijk die naar „de grote Breek” voert, liep hij al fluitende. Zes zware klokslagen kwamen hem dreunend achterna.

Een kwartier later stond hij voor het water van „de grote Breek”. De damp hing nog laag en dicht, zodat hij maar enkele meters voor zich uit kon zien. Ergens moest het bootje van Janman liggen. Hij zou daar alvast maar in gaan zitten en wachten tot de damp wat optrok. Zoekend liep hij langs de walkant. Maar hoe hij ook zocht, nergens was een bootje te vinden. Enfin, dan zou hij maar ergens tussen 't riet kruipen en zien of hij de eenden zó onder schot kon krijgen. Tenminste... als ze er waren. Maar Piet van Arie had het hem verzekerd. Gisteravond, in de scheerwinkel, had hij 't gezegd. Of hij wist dat er een koppel wilde eenden op „de grote Breek” „huishield”, had hij gevraagd. Nee, dat wist hij niet, maar dan ging hij daar morgenochtend direkt op af, was zijn antwoord geweest.

Op een beschut plekje, vanwaar 194

hij straks een ruim uitzicht over 't water zou hebben, hurkte hij neer, in afwachtende houding. De hond zat stil naast zijn baas. Soms spitste hij de oren, als was er ergens onraad te bespeuren.

Plotseling hoorde Dirk een bekend geluid: riemslagen op 't water... een bootje dat langzaam nader kwam.... De hond begon te grommen, maar hield zich op een wenk van zijn baas stil. Dichtbij stond een fuik van Janman. Maar Janman ging op Zondag nooit naar z'n fuiken toe, bedacht hij snel.

Het roeien hield op.

Nu lag het bootje stil. Een vage gestalte rees omhoog, een stok sloeg met een harde plons het water stuk. Trillend kwamen een paar golfjes naar de walkant rollen. De stok, waaraan een haak bevestigd was, zocht behoedzaam het water af. Eindelijk rees het einde van de fuik omhoog. Zenuwachtige handen maakten het koord los.... een kluwen van kronkelende lijven gleed in de emmer....

Op dat moment herkende Dirk, zag hij wie het was.

Wit van drift greep hij naar z'n geweer en met de loop naar voren gericht, schreeuwde hij over 't water: „Lelijke dief!”

Een doffe val was het antwoord. Hevig geschrokken was de dief voorover in 't bootje gevallen. Bijna was hij over boord geslagen. Zijn eerste gedachte was, toen hij een glimp van 't geweer zag: „Dat is de veldwachter”. Maar spoedig wist hij beter.

Zonder zich af te vragen, of de dief zich ook bezeerd kon hebben, ging Dirk voort: „Smuiger!.. moet jij de vis van een arreme ouwe man stele?!... As ze van mijn wazze sloeg ik je pote kepot.”

De dief, een zestienjarige jongen, rees overeind, een schuwe blik naar 't geweer werpend. De hond gromde zijn scherpe hoektanden bloot. „Ja, pakkem maar.... Hekkie,” hitste Dirk de hond op. Dat deed den jongen naar de riemen grijpen.

„As je wegroeie jaag ik je een kogel achterna,” dreigde Dirk.

„Wat moeje dan van me?” was de onwillige vraag.

„Hier an de wal komme en met me meegaan naar Janman.. hum ze vis terugbringe,” klonk het beslist.

De jongen dacht even na.

Een kogel... dat zou hij niet doen. Maar die hond vertrouwde hij niet. Hij wist: die kon zwemmen als een waterrat.

Bovendien, als hij wegroeide, had hij kans op een proces-verbaal en zó zou het misschien nog met een sisser aflopen.

„Nou, kom je nog of niet,” riep Dirk ongeduldig, toen de jongen talmen bleef.

„Hij slaat me dood....” zei hij, half huilend.

„Zo, denk je dat? Nou deer he je niet bang voor te wezen.... Janman hiet geen Kooistraal Trouwens, al deedie et, dur zou niet zoveel verbeurd weze....”

De jongen kwam.

Toen ze naast elkaar voort liepen vroeg Dirk: „He je soms nog wat van een koppel wilde eende zien?” „k Hew gien eend zien,” was het stugge antwoord.

„Nee, je zelle ze netuurelijk wel verjaagd hebbe!”

Zwijgend liepen ze verder. De damp was bijna opgetrokken, in de verte doemden de daken der huizen al weer op.

Janman keek verbaasd over het horretje, toen hij hen het erf zag opkomen. Hij was al in zijn Zondagse pak gestoken, de glimmende zijden pet had hij op 't hoofd. „Wat hewwik nou an de hand?” vroeg hij in de deuropening.

Dirk voelde zich erg gewichtig. Hij toonde de vis en zei: „He je deer soms kennis an, Janman?” Janman keek beduusd.

„Jollie,” kwam het haperend over

RIBEMMEL

„k Hew gien eend zien,” was het stugge antwoord.

Dirk duwde den dief naar voren.

F. BEMMEL

z'n lippen, „jollie hewwe toch niet an me fuike weest?”
 „Jollie.. jollie,” deed Dirk verontwaardigd, „gien jollie!... maar hier — hij het an je fuike weest.”
 Meteen duwde hij den dief naar voren.
 Janman keek bedroefd op den jongen neer, en zei, op waarschuwendende toon: „Jonge, wat moeder zo van je groeie... leet dut je nou een waarskuwung weze... ik zel dur voor deuze keer niks van make, maar prebeer dan nou je leve durres wat te betere...”
 „Is niet veul kijk op, Janman,” meende Dirk.
 „Ieder mens is voor verbetering vatbaar,” vond Janman, „dur ken een heleboel met een mens heure, dat leet de Bijbel ons duidelijk genog zien... assie dur spijt van het, dan willik em wel vergeve..

we hewwe allegaar vergevung nodig...”
 Hij zag spotlichtjes in Dirks ogen glinsteren, daarom vervolgde hij hem strak aanziende: „Of doch je van niet soms?”
 „Of doch je van wel soms,” klonk het lachend terug, „nee maar, die is goed!... wou je et mijn soms nog as kwaad anrekene dattik de dief bij je brocht hew? Haddik em soms een segaar anbiede moete, en gezeid hebbe...”
 „Je hewwe goed daan, Dirrek,” brak Janman af, „deer niet van!.. beter as dat je derekt nee de pelisie lopen wazze... maar dat je dat doene op Zundug,” daarbij wees hij op 't geweer, „dattis ook niet zo as et weze moet.. en dat zel ook wel niet nee de zin van je ouwe moeder weze...”
 „Dat zel ik wetel!.. deer het gien

mens wat mee nodig... ik zeur dur toch ook niks van dat jij naar de kerrek gane... dat moet je wetel!” antwoordde hij op nijdig toon.
 Hij floot z'n hond en verwijderde zich, zonder te groeten.

— — — — —
 Het was zijn plan geweest, op de terugweg nog even naar de „grote Breek” te gaan. Doch hoe verder hij liep, des te meer verging hem de lust daartoe. De vernedering, die hij in 't bijzijn van den dief had moeten verdragen, had hem kriegelig gemaakt. Maar hoe meer hij er over nadacht, des te zwaarder gingen hem die woorden wegen.
 Dat zou ook wel niet naar de zin van zijn moeder wezen... Hij werd dus op één lijn gesteld met dien jongen van Kooistra. En hij had nog wel gedacht dat Janman hem om zijn rechtschapenheid zou prijzen. Hij had zich zo gewichtig gevoeld, toen hij het erf van Janman opliep. Daar zou een pluimpje voor hem opzitten, en morgen hoorde je in 't hele dorp zijn naam noemen: hij had een dief gesnapt en hem gedwongen mee te gaan... Wat een flinke vent!...
 En nu had hij dat moeten horen: Wat hij deed was ook niet in orde.

— — — — —
 Zijn moeder heeft zich voorgenomen, bij zijn thuiskomst geen belangstelling te tonen. Maar als hij zo vreemd doet — net alsof er wat gebeurd was, zo stil zat hij voor zich uit te kijken — kon ze het om haar jongen niet laten er naar te vragen.
 „Hew je nog wat skote.. zeun?” vraagt ze weifelend.
 „Nee.. niks!.. ettis een dotreis¹⁾ weest.”
 „Zó,” weet ze alleen maar te zeggen.
 „Ettis meskien wel zoas u welle-rus zeit... Moeder!”
 „Wat dan... zeun?”
 „Datter op zuk werrek gien zegen rust...”
 De moeder luisterde verrast naar deze onverwachte woorden.

¹⁾ vergeefse reis.

